

הַלְבוֹת מַמְרִים פָּרָק ג

א. מי שְׁאִינוּ מֵאֲמִין בַּתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, אִינוּ זֶקֶן מִמֶּרָא הָאֲמור בַּתּוֹרָה, אֵלָא הֵרִי הוּא בְּכֻלָּל הַמִּינִים, וּמִיתָתוּ בְּיַד כָּל אָדָם. מֵאַחַר שְׁנַת־פָּרָסָם שֶׁהוּא כּוֹפֵר בַּתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין, כְּשֶׁאֵר הַמִּינִים וְהָאֲפִיקוֹרוֹסִין וְהָאוֹמְרִין אֵין תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם וְהַמוֹסְרִים וְהַמְשַׁמְדִּים: כָּל אֱלוֹ אֵינָן בְּכֻלָּל יִשְׂרָאֵל, וְאֵינָן צְרִיכִין לֹא עֲדִים וְלֹא הַתְּרָאָה וְלֹא דִינִין; אֵלָא כָּל הַהוֹרָג אֶחָד מֵהֶן, עֲשֵׂה מִצְוָה גְּדוּלָּה וְהִסִּיר מִכְשׁוֹל.

ב. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּאִישׁ שְׁכַפֵּר בַּתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ, וּבְדְבָרִים שְׁנֵאוּ לוֹ, וְהֵלֵךְ אַחֵר דַּעְתּוֹ הַקְלָה, וְאַחֵר שְׁרִירוֹת לְבוֹ, וְכַפֵּר בַּתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה תַּחֲלָה; וְכֵן כָּל הַטּוֹעִים אַחֲרָיו.

ג. אֲבָל בְּנֵי אוֹתָן הַטּוֹעִים וּבְנֵי בְּנֵיהֶם, שֶׁהִדְיָחוּ אוֹתָם אֲבוֹתָם וּנְגִדּוּ בְּמִינוֹת, וּגְדִלוּ אוֹתָן עָלָיו הֵרִי הֵן כְּתִינוּק שְׁנִשְׁבָּה לְבִין הַגּוֹיִים וּגְדִלוּהוּ הַגּוֹיִים עַל דָּתָם, שֶׁהוּא אָנוּס; וְאִף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַע אַחֵר כֶּךָ שֶׁהִיא יְהוּדִי, וְרָאָה הִיהוּדִיִּים וְדָתָם הֵרִי הוּא כְּאָנוּס, שֶׁהִרִי גְּדִלוּהוּ עַל טְעוּתָם. כֶּךָ אֱלוֹ הָאוֹחֲזִים בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵיהֶם שִׁתְּעוּ. לְפִיכָךְ רָאוּי לְהַחֲזִירָן בְּתִשׁוּבָה, וְלִמְשֹׁךְ אוֹתָם בְּדַרְכֵי שְׁלוֹם, עַד שִׁיחֲזְרוּ לְאִיתָן הַתּוֹרָה; וְלֹא יִמָּהֵר אָדָם לְהַרְגֵן.

ד. אֲבָל זֶקֶן מִמֶּרָא הָאֲמור בַּתּוֹרָה הוּא חָכָם אֶחָד מִחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל שִׁישׁ בִּידּוֹ קִבְּלָה, וְדֵן וּמוֹרָה בְּדִינֵי תּוֹרָה כִּמוֹ שִׁידוּנוֹ וַיּוֹרוּ כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּאָה לוֹ מַחֲלָקֶת בְּדִין מִן הַדִּינִין עִם בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, וְלֹא חֲזַר לְדַבְּרֵיהֶם אֵלָא חֵלֶק עֲלֵיהֶם וְהוֹרָה לַעֲשׂוֹת שְׁלֹא כְּהוֹרָאתָן: גִּזְרָה תּוֹרָה עָלָיו מִיתָה; וּמִתּוּדָה, וַיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק לַעֲוֹלָם הַבָּא.

ה. אִף עַל פִּי שֶׁהוּא דֵן וְהֵן דִּינִין, וְהוּא קִבֵּל וְהֵם קִבְּלוּ הֵרִי הַתּוֹרָה חֲלָקָה לָהֶם כְּבוֹד; וְאִם רָצוּ בֵּית דִּין לְמַחֵל עַל כְּבוֹדָן, וְלִהְיוֹתוֹ אֵינָן יְכוּלִּין, כִּדִּי שְׁלֹא יִרְבוּ מַחֲלָקֶת בִּישְׂרָאֵל.

ו. אֵין זֶקֶן מִמֶּרָא חֵיב מִיתָה, עַד שִׁיְהִיָּה חָכָם שֶׁהִגִּיעַ לְהוֹרָאָה, סָמוּךְ בְּסִנְהֶדְרִין, וַיַּחֲלֶק עַל בֵּית דִּין בְּדָבָר שֶׁחֵיבִין עַל זְדוּנוֹ כָּרַת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חֲטָאת, אוֹ בְּתַפְלִין; וַיּוֹרָה לַעֲשׂוֹת כְּהוֹרָאתוֹ, אוֹ יַעֲשֶׂה הוּא עַל פִּי הוֹרָאתוֹ; וַיַּחֲלֶק עֲלֵיהֶם, וְהֵם יוֹשְׁבֵין בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית.

ז. אֲבָל אִם הָיָה תַּלְמִיד שְׁלֹא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה, וְהוֹרָה לַעֲשׂוֹת פְּטוֹר: שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי יִפְּלֹא מִמֶּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט" (דְּבָרִים יז, ח), מִי שְׁלֹא יִפְּלֹא מִמֶּנּוּ אֵלָא דָּבָר מִפְּלֵא. הָיָה חָכָם מִפְּלֵא שְׁלִבִּית דִּין, וְחֵלֶק וְשִׁנָּה וְלִמָּד לְאַחֲרִים כְּדַבְּרָיו, אֲבָל לֹא הוֹרָה לַעֲשׂוֹת פְּטוֹר: שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּזָדוֹן" (דְּבָרִים יז, יב) לֹא שִׁיאֲמַר בְּזָדוֹן, אֵלָא יוֹרָה לַעֲשׂוֹת אוֹ יַעֲשֶׂה הוּא בַּעֲצָמוֹ.

ח. מִצָּאֵן חוּץ לְמִקְוָמָן, וְהִמָּרָה עֲלֵיהֶן פְּטוֹר: שֶׁנֶּאֱמַר "וְקָמַת וְעָלִיתְ אֶל-הַמָּקוֹם" (דְּבָרִים יז, ח), מִלְּמָד שֶׁהַמָּקוֹם גּוֹרֵם לוֹ מִיתָה. וְכָל אֱלוֹ וְכִיּוּצָא בָּהֶן, שֶׁהֵן פְּטוּרִין מִן הַמִּיתָה יֵשׁ לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל לְנִדּוֹתָן וְלִהְפָּרִישָׁן וְלִהְכּוֹתָן וְלִמְנַעֵן מִלְּלַמָּד כָּפִי מֵה שִׁירָאָה לָהֶם שֶׁהִדְבֵּר צְרִיף לָכֶן.

ט. וְכִיצַד דִּינִין זֶקֶן מִמֶּרָא: בָּעֵת שִׁיפְּלֵא דָּבָר וַיּוֹרָה בּוֹ חָכָם הַמִּגִּיעַ לְהוֹרָאָה, בֵּין בְּדָבָר שִׁירָאָה בְּעִינָיו, בֵּין בְּדָבָר שֶׁקִּבֵּל

מִרְבוֹתָיו הָרִי הוּא וְהַחוֹלָקִין עִמּוֹ עוֹלִין לִירוּשָׁלַיִם, וּבָאִין לְבֵית
דִּין שְׁעַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת; וְאוֹמְרִין לָהֶן בֵּית דִּין, כֹּף הוּא הַדִּין.
אִם שָׁמַע וְקָבַל מֵהֶן, מוֹטָב.

י. וְאִם לֹא כָלָם בָּאִין לְבֵית דִּין שְׁעַל פֶּתַח הָעֶזְרָה, וְאוֹמְרִים גַּם
הֵם לָהֶם, כֹּף הוּא הַדִּין. אִם קָבַל, יֵלְכוּ לָהֶן. וְאִם לֹא כָלָם בָּאִין
לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שְׁבִלְשֶׁכֶת הַגְּזִית, שְׁמֹשֶׁם תּוֹרָה יוֹצֵאָה לְכָל
יִשְׂרָאֵל: שֶׁנֶּאֱמַר "מִן-הַמָּקוֹם הַהוּא, אֲשֶׁר יִבְחָר ה'" (דְּבָרִים יז, י).
וּבֵית דִּין אוֹמֵר לָהֶם, כֹּף הוּא הַדִּין; וְיוֹצֵאִין כֶּלֶן.

יא. חֲזַר זֶה הַחֶכֶם שֶׁחָלַק עַל בֵּית דִּין לְעִירוֹ, וְשָׁנָה וּלְמַד בְּדֶרֶךְ
שֶׁהוּא לְמוֹד הָרִי זֶה פָּטוּר; הוֹרָה לַעֲשׂוֹת, אוֹ שְׁעָשָׂה כְּהוֹרָאתוֹ
חַיֵּב מִיתָה, וְאִינוּ צָרִיךְ הַתְּרָאָה. אִפְּלוּ נָתַן טַעַם לְדִבְרָיו, אֵין
שׁוֹמְעִין לוֹ; אֲלֹא כִּיּוֹן שֶׁבָּאוּ עֲדִים שְׁעָשָׂה כְּהוֹרָאתוֹ, אוֹ שֶׁהוֹרָה
לְאַחֵרִים לַעֲשׂוֹת גּוֹמְרִין דִּינוֹ לְמִיתָה לְבֵית דִּין שֶׁבְּעִירוֹ.

יב. וְתוֹפְסִין אוֹתוֹ, וּמַעֲלִין אוֹתוֹ מִשֶּׁם לִירוּשָׁלַיִם. וְאֵין מְמִיתִין
אוֹתוֹ לֹא בְּבֵית דִּין שֶׁבְּעִירוֹ, וְלֹא בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁיּוֹצֵא חוּץ
לִירוּשָׁלַיִם, אֲלֹא מַעֲלִין אוֹתוֹ לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִירוּשָׁלַיִם.
וּמִשְׁמָרִין אוֹתוֹ עַד הָרֶגֶל, וְחוֹנְקִין אוֹתוֹ בְּרֶגֶל שֶׁנֶּאֱמַר "וְכָל-
יִשְׂרָאֵל, יִשְׁמְעוּ וַיֵּרְאוּ" (רָאָה דְּבָרִים יג, יב; דְּבָרִים יז, יג), מְכַלֵּל שְׁצָרִיךְ
הַכְּרֻזָּה. וְאַרְבָּעָה צָרִיכִין הַכְּרֻזָּה זֶקֶן מִמָּרָא, וְעֲדִים זִמְמִין,
וְהַמָּסִית, וּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֵה: שֶׁהָרִי בְּכָלָם נֶאֱמַר "יִשְׁמְעוּ וַיֵּרְאוּ"
(רָאָה דְּבָרִים יג, יב; דְּבָרִים יז, יג; דְּבָרִים יט, כ; דְּבָרִים כא, כא).